

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, v državnem zboru zastopane.

Kos XXXIV. — Izdan in razposlan dné 21. maja 1895.

Vsebina: Št. (65.—67). 65. Razglas, da se po firmi C. Reuther & Reisert sestavljena samogibna žitna tehtnica pripušča v meroskus in kolkovanje. — 66. Ukaz, s katerim se v dopolnilo, oziroma izpremembo minister-skega ukaza z dné 28. marca 1881. l. ukazuje občasni dodatni meroskus mérnikov za petrolej in druge tekočine, ki zeló rade izhlapevajo. — 67. Razpis o méri zagotovila za pravo vplačevanje bonifikacijskega povračila ob izvozu cukra v obratni dobi 1895/96.

65.

Razglas trgovskega ministerstva z dné 5. maja 1895. l.,

da se po firmi C. Reuther & Reisert sestavljena samogibna žitna tehtnica pripušča v meroskus in kolkovanje.

Na podstavi ukaza trgovskega ministerstva z dné 17. februarja 1872. l. (Drž. zak. št. 17.) se dajejo na obče znanje nastopni po c. k. komisiji za pravilni meroskus izdani predpisi o meroskusu in kolkovanju po firmi C. Reuther & Reisert sestavljene samogibne žitne tehtnice.

Wurmbrand s. r.

Predpisi

o meroskusu in kolkovanju po firmi C. Reuther & Reisert sestavljene samogibne žitne tehtnice.

A. Popis tehtnice in načina, kakó ta tehtnica deluje.

a) Popis načina, kakó delujejo glavne sestavine, v nemar pustivši prired za izpravljanje in prirejanje.

Na obesku *b* ravnoramene gredeljnice, katera je v narisu (podoba 5.) izpuščena, je žitna shranka *B* obešena takó, da se ona v narisani navpični leži na-

polnjuje iz vsipalnega lijaka *D* in se napolnjena more izpražnjevati, prebrnivši se na levo stran.

V navpični leži drží shranko *B* kljuka *O*, katera je z obračajočim se klinecem pritrjena na *b*, in je na drugi strani v podporo nosu *B*, pritrjenemu na *B*.

Ns spodnjem koncu vsipalnega lijaka *D* sta nameščeni dvé zaklopnici *F* in *G*. Zaklopnica *F*, imajoča eno ali več lukenj, zavira naglo vsipanje žita takó, da se žitna shranka *B* more le počasi polniti, če se ta zaklopnica zapre. Če se pak zapre zaklopnica *G*, zaprto je popolnoma vsipanje žita.

Obé zaklopnici *F* in *G* imata vsaka svoj nastavek, da se moreta po vzvodu *R* ob istem času odpreti precej, ko se ta vzvod iz svoje navpične (viseče) leže spravi v omejeno ležo.

(*F*, *G* in *R* se dadó svobodno vrteti okoli skupne osí.)

Vzvod *B* je, kakor kaže podoba 5., v navedeni leži podprt s palcem *q*, pritrjenem na žitni shranki *B*; ko se je neka določena množina žita vsula v *B*, pogrezne se vsled rastočega bremena žitna shranka in ž njo *q*, *R* pa se izpusti in zaklopnica *F* zapre. Zaklopnica *G*, ki je na eni strani zvezana s kolenčastim sklepom *LMP*, na drugi pa z visečo razsoho *N*, ostane še odprta, ker ji kolenčasti sklep, zibajoč se okrog klinca *P*, pritrjenega na stojalu priredovem, zabranjuje, da bi se zaprla.*)

*) Na vrtilnih točkah *L*, *M* in *P* se nahajajo ostrice in ponve.

Ko se po nadaljnem počasnem vsipanju shranka še niže pogrezne in se nagne — tukaj ne narisani — gredelj, zadene navzdol postavljeni jezik tega gredlja pri Z na podaljšek sklepa MP , vsled česar se ves kolenčasti sklep vpogne v ležo, zaznamovano s pikami, in se zaklopnic G zapre.

Ob enem se kvišku potegne viseča razsoha N in po nji se izpusti kljuka O , vsled česar se žitna shranka B prebrne in sporni, spornjena pa zopet dvigne v prvotno — narisano — ležo. Po spornitvi se dvigne tudi obesek b z B takó, da v času, ko shranka B zavzame prejšnjo ležo, je vzvod R zopet bil popaden po palcu q in se stori, da se odpreta obé zaklopnici F in G .

Pri tem se kolenčasti sklep, ker L gré kviško, razpogne v prvotno — narisano — ležo, N se pogrezne, kljuka O pade zopet v nos k in polnitev se prične vnovič.

Ta popis kaže način, kakó deluje samogibni tehtalni prired v svojih glavnih sestavinah, katerim pak je pridejati še prigledno in vravnovalno napravo, ker se zaklopnic in drugi organi ne premikajo brez izgube časa in se torej žito ne neha dosipavati precej potem, ko dotični organi stopijo v delovanje; vrhu tega je skrbeti tudi za to, da se zaklopnic F zapre, še preden se je polnitev zeló približala dolžni teži.

b) Podpis načina, kakó delujejo naprava za izpravljanje in prirejanje in pa ostale sestavine.

V podobi 1., 2. in 3. je prired načrtan po vseh svojih delih; črke imajo isti pomen, kakor v spredaj obravnavanem načelnem načrtu.

Podoba 4. kaže, kako sta vravnani zaklopnici F in G .

V podobi 1. in 3. je videti v podobi 5. izpuščen gredelj A z jezikom Z in pa skledico za uteži C .

X je z mehanizmom zvezano štelo, ki zabeležuje tehtane množine.

Prigledna in vravnalna priprava sestoji iz vzvoda J , ki se vrti na ostrici iz premične uteži V in iz uteži H , zvezane s kotnim vzvodom, katera vzvod J tišči nizdolu dotle, dokler ne, pogrezajoč na levi strani vzvod J , zadene na kak nastavek, vsled česar neha delovanje H , a ne rušeč s tem nadaljno padanje vzvoda J .

Kakor je razvidno iz podobe 1. in 3., je J dvoramen vzvod, ki s končno ostrico svoje rame na desni strani seza v obesek tehtnične skledice, in potemtakem zmanjšuje učinek uteži pri C .

Ta zmanjšava teže, katere je utež H bistveno deležna, je vzrok, zakaj se ob polnitvi shranka B prične pogrezati in zakaj se zaklopnic F zapre mnogo prej, kakor se je shranka popolnoma napolnila.

Ko se je shranka B in leva rama vzvoda J pogreznila toliko, da se H nasloni na spredaj omejen nastavek, neha precej H delovati in vzvod J provzroči prav majhno zmanjšavo teže pri C , pri čemer se ob nadaljnem pogrezanju shranke B izpusti kolenčasti sklep LMP in se doseže popolna zapora s zaklopnic G .

Ta poslednji izpust se vrši na videž prezgodaj, preden je tehtnica kazala pravo težo, ker je mali del učinka uteži pri C odstranjen po vzvodu J ; ta navidezna neresničnost pa se odpravi s tem, da je ne samo neka določena, če tudi majhna preteža potrebna, da jezik Z izpusti kolenčasti sklep, ampak da se tudi med zapiranjem in po zapori zaklopnic G še vsuje majhna množina žita, ki je tako rekoč dodatek množini, samogiboma tehtani. Da se ti majhni razločki natančno vredé, za to služi jabelko V .

Iztarjuoč in prirejajoč tehtnico se ravna takó-le:

Teža H in izvod J se (kolikor to dopušča kotni vzvod pri H) vzdigneta, da oba ta dela ne delujeta na tehtnico in na to se prazna skledica iztarjuje s prazno žitno shranko. (Prašna kapica, katera se med obratom povezne čez uteži, mora seveda med iztarovanjem biti na skledici.)

Prigledujoč resnično polnitev je skrbeti za to, da se zabrani samogibna spornitev žitne ohranke potem, ko se je ta napolnila.

V ta namen ima kljuka O nos, ki je v podobi 1. obrnjen nizdolu in na katerega ob pripravnem trenutku zadene viseča razsoha N . Ta nos se z ročo o more zavrteti takó, da je obrnjen navzgor (podoba 3.). Če je nos tako postavljen, ne more delovati viseča razsoha, in vsled tega se kljuka O ne izpusti in s tem se prepreči spornitev.

Ko prired začne delovati, če se je roča o zavrtela in so se uteži položile v skledico, napolni se shranka B in samogiboma se zapreta zaklopnic F in G , samogilna spornitev pa izostane.

Ako se torej, kakor prej H in J spravita iz delovanja, tedaj se bo videlo, ali tehtnica prav deluje ali ne.

Ako tehtnica ne deluje prav, treba je utež V nekoliko premakniti, in na to, spornivši B , napolniti shranko samogiboma vnovič in vnovič opraviti pre-

skušnja, kar se ponavlja dotlé, dokler se samogiboma najde prava žitna teža.

Da se žitna shranka po spornitvi ne zavrti predaleč nazaj, za to ima nos s (podoba 2. in 3.), kateri omejuje gibanje nazaj, udarjajoč na nastavek S (podoba 3.).

Pri tarovanju prazne shranke bi se s drgnil ob S in s tem rušil natančnost tarovanja. Da se to prepreči, je na besku b nameščena roča Q , s katero je moči nos k razpreti in s tem zabraniti, da bi se s drgnil.

B. Posebni predpisi o kakovosti tehtnice.

1. Na stojalu tehtnice mora na lahko vidnem mestu biti prinétan ščitek, na katerem je izbiti ali vdolbsti imé tistega, ki je tehtnico naredil, dalje fabriško številko in pa oznamenilo: „Samogibna žitna tehtnica za polnitve . . . kilogramov“.

2. Tehtnica mora imeti nihhalno kazalo.

3. Premikanje jabolka V mora biti omejeno tako, da se s tem premikanjem v najkrajnejše leže more teža napolnjene shranke B izpremeniti največ za 1/10 na več ali manj **)

4. Pripuščeno je, samogibno žitno tehtnico opremiti s štelom, ki beleži ali število spornitev ali pa težo v kilogramih.

Nad štelom ali pod štelom se mora po tem, kakoršni so njega podatki, napraviti napis: „Število spornitev“ ali „kilogramov“.

To štelo se mora na stojalo pritrđiti takó, da se, ne da bi se porušil meroskusni kolek, ki se postavi na nje, ne more sneti niti spraviti iz zveze z delajočimi sestavinami.

Branilno steklo, pokrivaajoče cifrenico, mora od znotraj biti vloženo takó, da se ne more odstraniti, ne da bi se porušil omenjeni meroskusni kolek.

5. Rabeč tehtnico se smejo uporabljati samó trgovinske uteži, katere je preskusil kak c. k. meroskusni urad.

***) Za tehtanje raznih vrst žita potrebna izprava s premikanjem jabolka V je v zvezi z velikostjo lukenj v zaklopnici F ; ako torej zgoraj določeno premikanje ne bi zadostovalo, krivo je tega to, da se žito, ko se zaklopnica F zapre, preneglo dosipava, da so torej luknje v F prevelike, kar ni dovoljeno.

C. Meja pogreškov.

Zabeležena teža kake polnitve ne smé od dolžne teže na več ali manj odstopiti za več kakor 0.1% poslednje, to je za en gram na vsak kilogram.

D. Kolkovanje.

Kolkovanje se opravlja na eni rami ravnomene gredeljnice, vrhu tega na zvezi štela in ščitka s stolalom tehtnice.

Kolku na poslednjem mestu je pridejati tekočo letnico.

E. Meroskusne pristojbine.

Za meroskus in kolkovanje je zaračuniti:

a) osnovne odredbine 3 gl. — kr.

b) za vsakih 100 kg pripustne največe polnitve 2 „ 50 „

pri čemer je manj kakor 100 kg računati za polnih 100 kg.

Za preskus brez kolkovanja je zaračuniti vsi pristojbino a) in polovico pristojbine b).

Preskušuje in potrjuje se tehtnica samó na mestu, kjer se postavi.

Stranka mora dati za to uradno dejanje potrebno žito in pa potrebne delavce in drugačne oprave, vrhu tega pa tudi plačati stroške za meroskusnega mojstra, ki se odposlje.

F. Meroskusnica.

Za vsako preskušeno in kolkovano tehtnico se izdá meroskusnica, ki obsega ime in bivališče narajnika in tekočo fabriško številko tehtnice, dalje datum opravljene preskušnje in pečat meroskusnega urada ter podpis meroskusnega uradnika.

G. Dodatni meroskus.

Samogibna žitna tehtnica je občasnemu dodatnemu meroskusu zavezana po preteku dveh let v zmislu ministerskih ukazov z dné 28. marca 1881. l. (Drž. zak. št. 30. in Ukaznik za meroskustvo, stran 168.) in z dné 21. oktobra 1891. l. (Drž. zak. št. 162. in Ukaznik za meroskustvo,

stran 341.), pri čemer je vstrezno načelu, izrečenemu v trinajstem dodatku k meroskusnemu redu z dne 19. decembra 1872. l. (Razglas trgovskega ministerstva z dne 10. aprila 1889. l. [Drž. zak. št. 62.]), dovoljena dvakrat tolika meja pogreškom, kakor je ustanovljena v točki C teh predpisov za prvi meroskus.

Na Dunaju, dné 5. maja 1895.

C. k. komisija za pravilni meroskus:

Arzberger s. r.

66.

Ukaz trgovskega ministerstva v porazumu z ministerstvom za notranje stvari in za finance z dné 7. maja 1895. l.,

s katerim se v dopolnilo, oziroma izpremembo ministerskega ukaza z dné 28. marca 1881. l. (Drž. zak. št. 30.) ukazuje občasni dodatni meroskus mérnikov za petrolej in druge tekočine, ki zeló rade izhlapevajo.

§. 1.

Po zmislu ministerstvenega ukaza z dné 16. marca 1875. l. (Drž. zak. št. 33.) meroskusu zavezani mérniki za petrolej in druge tekočine, ki zeló rade izhlapevajo, je po preteku vsakega tretjega leta treba vzeti v dodatni meroskus.

§. 2.

Mérniki te vrste, ki so že v rabi, se morajo, ako imajo na sebi meroskusni kolek iz leta 1894.,

v teku leta 1897., oni mérniki pak, ki so bili v meroskus vzeti že v prejšnjih letih, v dodatni meroskus spraviti do konca leta 1896.

§. 3.

Pričujoči ukaz stopi v moč z dném razglasitve.

Bacquehem s. r.

Wurmbrand s. r.

Plener s. r.

67.

Razpis finančnega ministerstva z dné 13. maja 1895. l.

o méri zagotovila za pravo vplačevanje bonifikacijskega povračila ob izvozu cukra v obratni dobi 1895/96.

Na podstavi §. 3. v cukrarinskem zakonu z dné 20. junija 1888. l. (Drž. zak. št. 79.) se dogovorno s kraljevim ogrskim finančnim ministerstvom za cukrodelno dobo l. 1895./96. zagotovilo za pravo vplačevanje kakega bonifikacijskega povračila za vsako narejališče cukra tiste vrste, ki je oznamenjena v §. 1., št. 1. cukrarinskega zakona, ustanavlja s tistim, za 10 odstotkov zvišanim zneskom, katerega je to narejališče kot povračilo izvozne bonifikacije gledé na izvoz cukra moralo dati v cukrodelni dobi 1893/1894. leta.

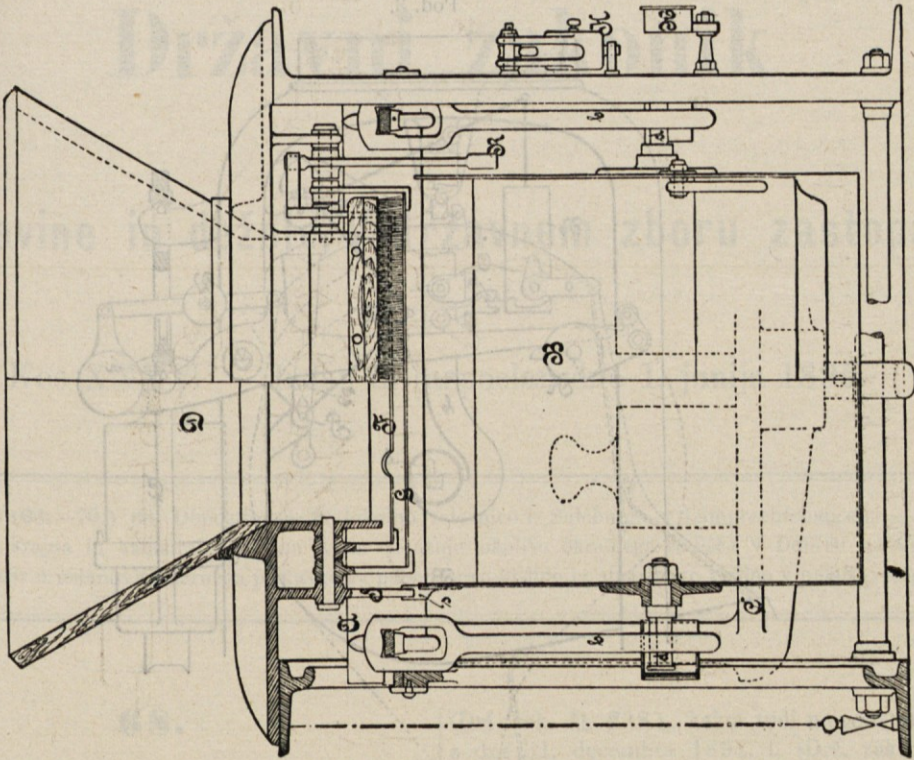
Vendar je tako ovedeni zagotovitni znesek okrožiti tako, da se zneski pod 50 gl. zvišajo na 50 gl., zneski nad 50 gl. pa na 100 gl.

Za tista narejališča cukra, ki v cukrodelni dobi 1892./1893. leta še niso bila v obratu, ustanavlja se omenjeno zagotovilo s 23.000 gl. (trindvajset tisoč goldinarjev) va vsako.

Plener s. r.

Podobe k razglasu trgovinskega ministerstva z dne 5. maja 1895. l. (Drž. zak. št. 65.).

Pod. 2.

Pod. 1.

